

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	051 Економіка
Освітня програма	Міжнародна економіка
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	Очна (денна, дуальна)
Рік підготовки, семестр	3 курс, весняний семестр
Обсяг дисципліни	4 кредити/120 годин (лекції: 18 год, практичні: 36 год, СРС: 64 год)
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, модульна контрольна робота, Реферат
Розклад занять	Згідно розкладу: http://roz.kpi.ua https://schedule.kpi.ua
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лекції проводять: к.е.н., доц., доцент кафедри МЕ, Кухарук Анна Дмитрівна електронна пошта Kukharuk.anna@iit.kpi.ua к.е.н., доц., доцент кафедри МЕ, Черненко Наталя Олександрівна, chernenko.natalya@iit.kpi.ua +380677651109 Практичні заняття проводять: к.е.н., доц., доцент кафедри МЕ, Кухарук Анна Дмитрівна електронна пошта Kukharuk.anna@iit.kpi.ua к.е.н., доц., доцент кафедри МЕ, Черненко Наталя Олександрівна, chernenko.natalya@iit.kpi.ua
Розміщення курсу	Google Classroom https://classroom.google.com/c/NjgzOTkwMjk5ODQ5?cjc=qyqvy23

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна "Конкурентоспроможність міжнародного бізнесу" закладає основу для розуміння закономірностей конкуренції, специфіки ринків збуту, принципів формування конкурентних переваг міжнародного бізнесу в умовах інтелектуальної економіки.

Метою дисципліни є сформування у студентів знання закономірностей конкуренції на міжнародному ринку, змісту конкурентних стратегій та особливостей формування конкурентних переваг міжнародного бізнесу.

Після вивчення дисципліни студент буде:

- вміти формулювати цілі міжнародного бізнесу на різних типах ринків у глобальному економічному просторі;

- знати складові та методику аналізу конкурентного середовища міжнародного бізнесу;
- володітиме методикою факторного аналізу конкурентоспроможності підприємств на міжнародних ринках;
- володітиме методами та процедурами оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємства та визначення резервів конкурентних переваг;
- знатиме принципи та способи моделювання конкурентоспроможності підприємства;
- знатиме принципи розробки конкурентної стратегії міжнародного бізнесу;
- знатиме інструменти управління рівнем конкурентоспроможності міжнародних компаній.

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ з/п	Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання (контрольні заходи)	Термін виконання
1	Знання передумов та джерел формування конкурентних переваг у міжнародному бізнесі	кейс-стаді, групова робота	Тестування 1	Тиждень 2
2	Вміння визначати зміст термінів і понять за тематикою дисципліни	Індивідуальна робота, опрацювання наукових джерел	Тематичне завдання 1	Тиждень 3
3	Розуміння методології оцінювання рівня конкурентоспроможності підприємств	Опрацювання лекційного матеріалу, робота із доодатковими джерелами	Тестування 2	Тиждень 7
4	Вміння оцінювати рівень конкурентоспроможності міжнародної компанії різними методами	Індивідуальна робота (аналіз наукових статей); Командна робота, робота на підприємстві	Тематичне завдання 2	Тиждень 8
5	Розуміння управлінських аспектів формування конкурентних переваг міжнародних компаній	Опанування матеріалу лекцій, робота на підприємстві	Модульна контрольна робота, Частина 1	Тиждень 9
6	Вміння аналізувати конкурентів та конкурентне середовище міжнародного бізнесу	Опанування матеріалу лекцій, робота на підприємстві	Тематичне завдання 3	Тиждень 10
7	Вміння розробляти стратегію підвищення конкурентоспроможності міжнародного бізнесу	Індивідуальна робота, презентація результатів дослідження	Тематичне завдання 4	Тиждень 15
8	Розуміння факторів та умов забезпечення високого конкурентного статусу країни	Навчальний тренінг за участю запрошеного фахівця міжнародної компанії	Тематичне завдання 5	Тиждень 16
9	Вміння визначати вплив глобалізаційних процесів на розвиток міжнародного бізнесу	Опанування матеріалу лекцій, робота із додатковими джерелами	Модульна контрольна робота, Частина 2	Тиждень 17

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Передумовою вивчення навчальної дисципліни є базові знання із дисциплін «Географія», «Статистика», «Основи економічної теорії» та «Основи менеджменту».

3. Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи конкуренції та конкурентоспроможності міжнародного бізнесу

Тема 1.1. Типи ринків у глобальному економічному просторі

Тема 1.2. Міжнародні бізнес тренди

Тема 1.3. Концепції конкурентоспроможності та конкурентних переваг

Тема 1.4. Методи оцінювання рівня конкурентоспроможності міжнародного бізнесу

Розділ 2. Фінансово-управлінські аспекти ведення конкурентоспроможного міжнародного бізнесу

Тема 2.1. Управлінська специфіка суб'єктів міжнародної конкурентоспроможності

Тема 2.2. Міжнародна фінансова система

Тема 2.3. Маркетинг у міжнародному бізнесі

Тема 2.4. Системи мотивації у міжнародних компаніях

Тема 2.5. Кейси банкрутства та кейси успіху міжнародних компаній

Розділ 3. Регулювання та розвиток конкурентоспроможності міжнародного бізнесу

Тема 3.1. Моделювання конкурентної позиції міжнародної компанії

Тема 3.2. Розробка міжнародної конкурентної стратегії

Тема 3.3. Управління конкурентоспроможністю міжнародного бізнесу

4. Навчальні матеріали та ресурси

Студент отримує перелік рекомендованої основної та додаткової літератури, а також посилання на інформаційні ресурси. Частиною літератури складають актуальні праці вітчизняних та зарубіжних науковців. З використанням засобів комунікації, згаданих раніше у цьому документі, викладач поширює серед студентів необхідні навчальні матеріали.

Базова література:

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України. Документ за ред. від 07 травня 2022 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>.
2. Гавриш О. А., Кухарук А. Д., Іванова Т.В. Конкурентоспроможність промислових підприємств : монографія. Київ: НТУУ «КПІ», Вид-во «Політехніка», 2016. 160 с.
3. Конкурентоспроможність видавничо-поліграфічних підприємств в умовах невизначеності [Текст] : [колект.] монографія / [О. А. Гавриш та ін.] ; Нац. техн. ун-т України "Київ. політехн. ін-т ім. Ігоря Сікорського". Київ : Політехніка, 2023. 173 с. : рис., табл. - Бібліогр.: с. 157-170.
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю. Підприємство-регіон. За ред. Ю. Г. Козака, І. О. Уханової. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 173 с.
5. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
6. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях / Шевченко Людмила Степанівна. Харків : Право, 2022. 312 с.

Допоміжна література:

1. Dinçer H., Yüksel S. Handbook of Research on Decision-Making Techniques in Financial Marketing. Chapter 4: Competitiveness of International Business: Management, Economics, Technology, Environment, and Social Study of Cultural Perspective. IGI Global, 2019. 646 p. (pp. 68-91). URL: https://www.researchgate.net/publication/337470743_Competitiveness_of_International_Business_Management_Economics_Technology_Environment_and_Social_Study_of_Cultural_Perspective.
2. Skvarciany V., Jurevičienė D. (2024). Comprehensive Assessment of Enterprise Digital Competitiveness. Prague Economic Papers 2024, Volume 33, Issue 2 <https://doi.org/10.18267/j.pep.857>.
3. Bris A. et al. (2022). Cities in a Time of Global Emergencies. Switzerland: IMD Publishing. 256 p.
4. Bris A. et al. (2021). IMD World Digital Competitiveness Ranking 2023. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-digital-competitiveness-ranking/>.
5. Schwab K. & Zahidi S. (2020). The Global Competitiveness Report: How Countries are Performing on the Road to Recovery. Special ed. Switzerland, WEF. 95 p.
6. Данько Т. В. Концептуальні засади розвитку теорії міжнародного бізнесу в умовах підвищення глобальної технологічної динамічності. Проблеми економіки. 2022. № 4 (54). С.201-213.
7. Конкуренція у міжнародному бізнесі: навчально-методичний комплекс з дисципліни / Уклад. В.В. Зеліч (Яцко). Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. 76 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://ec.europa.eu/eurostat>
2. <http://www.ifc.org>
3. <http://www.oecd.org>
4. <http://www.unido.org>
5. <http://www.wcoomd.org>
6. <http://www.worldbank.org>
7. <http://www.wto.org>
8. <https://iccwbo.org>
9. <https://www.weforum.org>
10. <https://www.qorstat.kiev.ua>
11. <https://www.ukrstat.gov.ua>.
12. <https://www.isc.hbs.edu>

Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальним планом передбачено 18 год. лекційних занять, 36 год. практичних занять (в т.ч. робота на підприємстві), 1 модульну контрольну роботу (2 частини, розподілені протягом семестру), 1 реферат, видом семестрового контролю є залік.

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда) і дослідницький метод);

2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», «аналіз ситуацій» ділові, рольові та імітаційні ігри, дискусія,

експрес-конференція, навчальні дебати, круглий стіл, кейс-технологія, проектна технологія і ін.);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять, зокрема, аналіз мережевого сервісу YouTube щодо наявності та якості навчальних відеоматеріалів спеціалістів з конкурентного аналізу міжнародного бізнесу).

4) **аналітична робота безпосередньо на підприємстві**, що передбачає використання таких методів та інструментів дослідження, як інтерв'ю, спостереження, аналіз документації та баз даних підприємства, аналіз фінансової та нефінансової звітності підприємства, вивчення корпоративної культури та традицій ринку/галузі.

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

6. Самостійна робота студента/аспіранта

Самостійна робота студента охоплює такі складники як підготування до поточних опитувань, практичних занять, зокрема підготування тематичних завдань у вказаний викладачем термін, підготування до модульної контрольної роботи, до заліку.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Заохочувальні бали		Штрафні бали	
Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання тематичної статті або тез доповіді та публікація протягом поточного семестру	3 бали	Не передбачено	

Відвідування занять

Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички.

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Завдання, яке подається на перевірку з порушенням терміну виконання, оцінюється з врахуванням штрафних балів.

У разі пропуску з поважної причини заняття, на якому проходив контрольний захід,

- тестування можна написати в інший день за індивідуальним графіком;
- тематичні завдання виконуються дистанційно, зберігаються на google диску та захищаються особисто на наступному відвіданому занятті.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами¹.

Критерій	Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ²	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умовою отримання атестацій є поточний рейтинг ³	≥ 11 балів	≥ 27 балів

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Навчання іноземною мовою

Передбачено можливість проведення лекційних та практичних занять англійською мовою, що сприятиме оволодінню професійною термінологією мовою оригіналу. Кількість та графік проведення занять англійською мовою узгоджується викладачем зі студентами на початку семестру.

Позааудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, форумах, круглих столах тощо.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Тестування	10	5	2	10
2.	Тематичне завдання	10	2	5	10
3.	Модульна контрольна робота	8	8	1	8
4.	Робота на практичних заняттях, участь в обговоренні, дискусії тощо	7	1	7	7
5	Короткий звіт про день роботи на підприємстві	15	5	3	15
5.	Реферат (тези/стаття)	10	10	1	10
6.	Залік	40	40	1	40
					100
					Всього, балів

¹ Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

² Там само.

³ Там само.

Семестрова атестація студентів

Обов'язкова умова допуску до заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	$RD \geq 60\%$ від максимальної кількості балів за семестр до іспиту ($60 \cdot 0,5 = 30$ балів).
2	Робота на підприємстві	Виконане завдання згідно таблиці програмних результатів навчання
3	Модульна контрольна робота	Робота виконана

Можливість отримання оцінки «автоматом»: так, у разі отримання рейтингу за семестр $RD \geq 60\%$ від максимальної кількості балів, не включаючи оцінку за залік ($(100-40) \cdot 0,6 = 36$ балів і вище).

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Приклад типових запитань, що виносяться на залік у разі відсутності оцінки «автоматом», представлено у додатку А.

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Складено:

доцент кафедри міжнародної економіки, канд. екон. наук., доцент,

Кухарук Анна Дмитрівна

Ухвалено кафедрою міжнародної економіки (протокол №12 від 14.06.2023)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол №11 від 30.06.2023)

ТИПОВІ ЗАПИТАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Охарактеризуйте об'єкт і суб'єкта конкуренції на світовому ринку
2. Наведіть логічну схему понятійного апарату міжнародної конкуренції
3. Опишіть структурну концепцію конкуренції за Д. Курно
4. Охарактеризуйте основні чинники, які визначають місце підприємства на міжнародному ринку
5. Опишіть принципи діяльності менеджерів, які визначають успіх підприємства на міжнародному ринку
6. Приведіть приклади стратегічних конкурентних переваг підприємства на міжнародному ринку
7. Визначте рівні та опишіть координати міжнародної конкуренції
8. Поясніть конкурентоспроможність товару на міжнародному ринку
9. Приведіть матрицю протилежності цілей і засобів у процесі оцінювання конкурентоспроможності продукції
10. Приведіть етапи оцінювання конкурентоспроможності товару, що експортується
11. Приведіть класифікацію факторів формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства
12. Охарактеризуйте трансгранична діяльність без інвестування за кордоном як форму залучення підприємства до міжнародного бізнесу
13. Приведіть класифікацію національних чинників формування конкурентоспроможності підприємства
14. Приведіть класифікацію внутрішніх чинників, що обумовлюють стан конкурентоспроможності підприємства
15. Надайте взаємозв'язок ключових характеристик підприємства з його конкурентоспроможністю і якістю менеджменту
16. Приведіть критерії та показники конкурентоспроможності підприємства
17. Охарактеризуйте рівні конкурентоспроможності залежно від географічної координати бізнесу суб'єкта ринку
18. Надайте означення міжнародній технологічній конкурентоспроможності
19. Опишіть взаємозв'язки між інновацією, структурою ринку та міжнародною технологічною конкурентоспроможністю підприємства
20. Перерахуйте завдання та етапи процесу діагностики міжнародної конкурентоспроможності підприємства
21. Перерахуйте процедури оцінювання рівня та інтенсивності конкуренції на зовнішніх ринках
22. Надайте характеристику ефективності експортного потенціалу підприємства відображає
23. Надайте визначення поняттю «ефективний експортний потенціал підприємства»
24. Виділіть найбільш значущі специфічні принципи формування ефективного експортного потенціалу підприємства
25. Опишіть основні засади стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства
26. Опишіть типологію стратегій міжнародної конкурентоспроможності підприємства
27. Приведіть перелік основних особливостей стратегії формування глобальних конкурентних переваг
28. Опишіть функціональну стратегію міжнародної конкурентоспроможності підприємства
29. Приведіть принципи формування стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства
30. Опишіть концептуальну модель процесу управління розробкою і реалізацією стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємства

31. *Надайте визначення терміну «управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства»*
32. *Визначте об'єкт управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства*
33. *Визначте суб'єкти управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства*
34. *Приведіть концептуальну модель процесу управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства*
35. *Охарактеризуйте особливості державного регулювання міжнародної конкурентоспроможності підприємства*
36. *Приведіть функціональну структуру державного механізму регулювання міжнародної конкурентоспроможності*
37. *Розкрийте можливість деформуватися політичними мотивами світових галузей*
38. *Розкрийте взаємовідносини закордонних філій з місцевими урядами на основних ринках*
39. *Опишіть стратегію, спрямовану на конкретний сегмент галузі, на основі глобального зосередження*
40. *Приведіть тенденції, що впливають на конкуренцію у світовому господарстві*
41. *Приведіть причини поступового виникнення нових великомасштабних ринків*
42. *Приведіть чотири групи конкурентоспроможності підприємств регіонів*
43. *Наведіть структуру взаємозв'язку пріоритетів, факторів і компонентів національної конкурентоспроможності*
44. *Опишіть технологічну конкурентоспроможність підприємства як нова форму конкуренції боротьби суб'єктів ринку*
45. *Визначте основні особливості технологічної конкуренції підприємств*
46. *Приведіть еволюція теоретичних основ механізму міжнародної конкуренції під впливом технологічних перетворень*
47. *Визначте конкурентні переваги для технологічних лідерів і технологічних аутсайдерів*
48. *Приведіть еволюція теоретичних основ механізму міжнародної конкуренції під впливом технологічних перетворень*
49. *Опишіть особливості державного регулювання міжнародної конкурентоспроможності українських підприємств*
50. *Опишіть особливості конкуренції в умовах економічного глобалізму*